

VALDEMARAS VYTAUTAS ČARNECKIS: KELIAS Į STEIGIAMĄJĮ SEIMĄ IR DIPLOMATINIO DARBO PRADŽIA

DR. AUDRONĖ VEILENTIENĖ

Kauno technologijos universitetas
Kaunas University of Technology
K. Donelaičio g. 73, LT-44029 Kaunas
El. paštas audrone.veilentiene@ktu.lt

Santrauka

Straipsnyje analizuojama Valstybės Tarybos nario, Finansų ministerijos valdytojo, susisiekimo ministro, Steigiamojo Seimo nario, ilgamečio diplomato ir užsienio reikalų ministro Valdemaro Vytauto Čarneckio politinės ir diplomatinės veiklos pradžia. Pirmos organizacinio darbo patirties būsimasis diplomatas įgijo dirbdamas Lietuvos draugijos nukentėjusiems dėl karo šelpiti komitetuose, vėliau – Rusijos kariuomenėje, burdamas lietuvių karius grįžimui į Lietuvą. Būdamas Valstybės Tarybos ir pirmųjų vyriausybių nariu, jis aktyviai prisidėjo prie valstybės kūrimo. Steigiamajame Seime V. Čarneckis dirbo Užsienio reikalų ir Ekonominėje komisijose. Be to, jis buvo Lietuvos delegacijos sudėtyje derybose su Lenkija Kalvarijoje ir Suvalkuose, dalyvavo Steigiamojo Seimo diplomatinėse delegacijose, vykusiame į Latviją ir Estiją.

Reikšminiai žodžiai: Valdemaras Vytautas Čarneckis; susisiekimo ministras; Steigiamasis Seimas; delegacija; diplomatinė veikla.

Įvadas

Valdemaras Vytautas Čarneckis, būdamas pirmųjų vyriausybių, Steigiamojo Seimo narys, diplomatas ir užsienio reikalų ministras, prisidėjo prie valstybės, jos politinio gyvenimo ir diplomatijos tradicijų kūrimo. Vis dėlto jis daugiau žinomas kaip užsienio reikalų ministras, Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Italijoje. Sovietinio laikotarpio istoriografijoje V. Čarneckis dažniausiai minimas kaip Užsienio reikalų ministerijos atstovas Kalvarijos ir Suvalkų derybose¹, tačiau tuo metu jis buvo Steigiamojo Seimo narys, o ne Užsienio reikalų ministerijos darbuotojas. Jo dalyvavimą šiose derybose ir kai kuriuos pasisakymus užsienio politikos klausimais paminėjo išeivijos istorikė Vanda Daugirdaitė-Sruogienė². Prasi-dėjus tautinio atgimimo laikotarpiui Lietuvoje, pasirodė nemažai straipsnių apie tragiską diplomato V. Čarneckio ir jo šeimos likimą sovietų okupacijos laikotarpiu. Tuo metu dar gyva buvo jo žmona Eleonora Šaltenytė-Čarneckienė, kuri interviu žurnalistams pateikė gyvų prisiminimų apie vyro diplomatinį darbą, gyvenimą Lietuvos pasiuntinybėje Italijoje ir Lietuvoje. Dabartinėje istoriografijoje daugiau tyrinėta V. Čarneckio kaip užsienio reikalų ministro veikla 1924–1925 metais³, trumpa jo darbų Steigiamajame Seime apžvalga pateikta „Lietuvos Steigiamojo Seimo (1920–1922 metų) narių biografiniame žodyne“⁴.

Analizuojant šią temą remtasi pagrindiniu šaltiniu – Steigiamojo Seimo stenogramomis, panaudota 1911–1921 metų lietuvių periodinė spauda, sesers Aldonos Čarneckaitės-Birutavičienės, dukters Liučijos

¹ Žepkaitė, R. *Lietuva tarptautinės politikos labirintuose (1918–1922 m.)*. Vilnius, 1973; Žepkaitė, R. *Diplomatija imperializmo tarnyboje: Lietuvos ir Lenkijos santykiai 1919–1939 m.* Vilnius, 1980.

² Daugirdaitė-Sruogienė, V. *Lietuvos Steigiamasis Seimas*. New York, 1975.

³ Veilentienė, A. Valdemaras Vytautas Čarneckis ir Lietuvos užsienio politikos problemos (1924 06 18–1925 09 25). *Lietuvos užsienio reikalų ministrai 1918–1940*. Kaunas, 1999, p. 127–152.

⁴ Veilentienė, A. Čarneckis Valdemaras Vytautas. *Lietuvos Steigiamojo Seimo (1920–1922 metų) narių biografinis žodynas*. Vilnius, 2006, p. 119–121.

Čarneckaitės-Jasiukevičienės, kitų amžininkų atsiminimai ir publikuoti šaltiniai.

Strapsnio tikslas: išnagrinėti V. Čarneckio kelią į politiką, veiklą valstybės kūrimo procese, dirbant pirmuose ministrų kabinetuose, darbą Steigiamajame Seime ir diplomatinėse delegacijose 1920–1921 metais.

1. Lietuvos valstybės kūrimo darbe

Valdemaras Vytautas Čarneckis gimė girininko Antano Čarneckio ir ūkininkaitės Juzės Gegužinskaitės šeimoje Pajiesio kaime Marijampolės apskrityje 1893 m. sausio 9 d. Šeimoje gimė 8 vaikai, tačiau iš Čarneckių vaikų užaugo tik 3, 5 mirė maži. Tėvas buvo išsilavinęs žmogus – baigęs ne tik pradžios mokyklą, bet ir neakivaizdiniu būdu Peterburgo miškininkystės mokyklą, ir dirbo miškų prievaizdu pas dvarininką Vladimirą Gavronskį Kirsnos dvare, vėliau – Antano Komaro miškuose Mogiliovo gubernijoje. A. Čarneckis vaikus auklėjo griežtai, labai vertino išsilavinimą ir sudarė sąlygas visiems vaikams siekti mokslo.

V. Čarneckis mokėsi Mockavos pradžios mokykloje, ją baigęs, apie 1903 m. įstojo į Suvalkų gimnaziją. Gyveno mokslo draugų šeimose – iš pradžių pas Stanišauskus, bet jų sūnui žuvus, persikėlė pas Zaskevičius (jų sūnus Stasys Zaskevičius vėliau tapo Lietuvos kariuomenės generolu). Studijuodamas V. Čarneckis gaudavo iš tėvo sumą pinigų, reikalingą pragyvenimui, tačiau, norėdamas būti savarankiškas, jis privačiai mokė pasiturinčių tėvų vaikus ir taip užsidirbdavo tiek, kad, grįžęs namo atostogų, gražindavo visą tėvų duotą sumą⁵.

XX a. pradžioje Suvalkų gimnazijoje sustiprėjo nacionalinis išsivadavimo judėjimas. Lietuviai turėjo 2 savaitines lietuvių kalbos pamokas, dėstomas iš rusiška abėcėle parašytų vadovėlių, tačiau tuo nepasitenkino. Gimnazijoje veikė nelegalus literatų būrelis, kuriam vadovavo Juozas Asavičius, atsidarė nelegalus knygynėlis, kuriame gimnazistai galėjo paskai-

⁵ *Liučijos Čarneckaitės-Jasiukevičienės atsiminimų fragmentai*. 2006, p. 1.

tyti iš Maskvoje studijavusių lietuvių studentų gaunamos hektografu padaugintos spaudos. Be to, gimnazistai dalyvaudavo Suvalkuose veikusioje „Lietuvos motinėlės“ organizacijoje, vakarais aptarinėdavo Lietuvos istoriją. Suvalkų vyrų gimnazijoje tikybą dėstė kunigai Juozas Stankevičius, Antanas Daukša, Motiejus Juodišius, Vincas Markevičius. Lietuvių kalbos mokytojais dirbo Jonas Matulevičius, Vincas Kubilius, Ipolitas Liutostanskis, Jonas Kasakaitis, Juozas Šimanskis⁶. 1911 m. Suvalkų vyrų gimnaziją kartu su V. Čarnekiu baigė tik 2 lietuviai – Kazys Narkevičius ir Kazys Radušis, kuriems laikraštis „Lietuvos žinios“ palinkėjo, baigus aukštuosius mokslus, grįžti į Lietuvą⁷.

Baigęs gimnaziją, V. Čarneckis įstojo į Aleksandro II elektrotechnikos institutą Peterburge, kuriame mokėsi iki 1916 m. Tuo laikotarpiu technikos mokslai buvo populiariūs tarp lietuvių jaunuolių, kurie norėjo tapti inžinieriais, daryti išradimus, kelti žmonių gerovę ir ugdyti jų kultūrą. Besimokydamas institute jis gyveno su Aleksandru Stulginskiu ir Jonu Vailokaičiu.

Mokslų siekiantys lietuvių moksleiviai ir studentai iš pradžių pradėjo organizuotis dėl tautinių, kultūrinių ir politinių tikslų. Tokios organizacijos buvo paplitusios visoje Rusijoje. Į jas būrėsi įvairių pažiūrų studentai ir moksleiviai, pasiryžę paskubinti tautos atgimimą, iškovoti savo pavergtai tautai daugiau laisvių ir teisių. Jose nebuvo religinio klausimo, nes atgimimo pradžioje niekas neskelbė kovos nei bažnyčiai, nei religijai. Vis labiau radikalėjant rusų šviesuomenei, radikalėjo ir lietuvių šviesuomenė, todėl atsirado poreikis steigti katalikiškas draugijas. Studijų laikotarpiu V. Čarneckis aktyviai dalyvavo lietuviškų organizacijų veikloje: 1912–1916 metais pirmininkavo Peterburgo studentų ateitininkų kuopai, dalyvavo lietuvių studentų savišalpos draugijoje ir tarptautiniame studentų krikščionių būrelyje⁸.

⁶ Baranauskas, K. Suvalkų gimnazijos vaidmuo lietuvių švietimo raidoje. *Suvalkietis*. 2001, sausio 25.

⁷ Žinios. Suvalkai. *Lietuvos žinios*. 1911, birželio 11, p. 3.

⁸ *Lietuvių enciklopedija*. Boston, 1956, t. 4, p. 144.

Didelės visuomeninio darbo patirties įgijo dalyvaudamas Lietuvių draugijos dėl karo nukentėjusiems šelpti veikloje Vilniuje ir Peterburge. Vasaros atostogų metu 1915 m. birželio 4 d. Vilniuje V. Čarneckis buvo išrinktas į komisiją, turėjusią įsteigti amatų prieglaudą-dirbtuvę draugijos globojamiems vaikams. Draugijos centro komitetas, vadovaujamas Martyno Yčo, numatė, kad pasibaigus karui Lietuvai labai reikės patyrusių darbininkų ir amatininkų. Komisijai taip pat priklausė Juozas Skripkus, Jurgis Čiurlys, Konstantinas Šakenis ir Lietuvių dailės draugijos pirmininkas Antanas Žmuidzinavičius⁹. Iš pradžių buvo numatyta organizuoti šaltkalvių, stalių ir pakinktų dirbtuves. Buvo jau parengta sąmata šaltkalvių dirbtuvei steigti, bet, negavus tinkamos patalpos, Draugijos centro komitetas nutarė nupirkti sklypą ir namą, tačiau sumanymas liko neįgyvendintas dėl karo.

Apie studento V. Čarneckio veiklą galima spręsti iš trumpų informacinių žinučių to meto lietuviškoje spaudoje. 1914 m. gegužės 28 d. laikraštyje „Vienybė“ V. Čarneckio pavardė paminėta tarp aukotojų Kauno lietuvių vaikų prieglaudoms¹⁰. 1915 m. kovo 8 d. V. Čarneckis dalyvavo Lietuvių savitarpiečių draugijos, šventusios 15-os metų jubiliejų, susirinkime, kuris vyko Peterburgo Šv. Kotrynos bažnyčioje. Studentas V. Čarneckis pasveikino draugiją Petrogrado lietuvių katalikų moksleivių vardu ir pasiūlė įsteigti knygyną¹¹. 1916 m. V. Čarneckis dirbo Lietuvių draugijos nukentėjusiems nuo karo šelpti Peterburgo skyriuje – buvo Technikos biuro vadovas¹².

1916 m. vasario 23 d. V. Čarneckis dalyvavo Peterburge vykusiame lietuvių organizacijų atstovų suvažiavime, skirtame karo pabėgėlių šelpimo reikalams. Suvažiavime dalyvavo 89 asmenys – Draugijos centro komiteto nariai, skyrių atstovai, centro komiteto įgaliotiniai, Peterburgo, Maskvos, Smolensko, Odesos ir Rygos draugijų, prisidėjusių prie lietuvių šelpimo,

⁹ Yčas, M. *Atsiminimai. Nepriklausomybės keliais*. Kaunas, 1991, p. 55.

¹⁰ Aukos Kauno lietuvių vaikų prieglaudoms. *Vienybė*. 1914, gegužės 28, p. 352.

¹¹ Lietuviai kitur. Petrogradas. *Vienybė*. 1915, kovo 25 (balandžio 7), p. 180–181.

¹² Valdemaras Čarneckis. *Lietuvos albumas*. Vilnius, 1990, p. 305.

atstovai¹³. S. Šilingas padarė pranešimą apie Draugijos veiklą nuo Vilniaus komiteto įsikūrimo 1914 m. liepos 27 dieną, kai jis virto į 3 lietuviškas Kauno, Vilniaus ir Gardino gubernijas sujungusią Draugiją. 1915 m. Draugija pasidalijo į 2 dalis: viena pasiliko Vilniuje rūpintis okupuotos Lietuvos gyventojais, kita pasitraukė į Rusiją, siekdama rūpintis pabėgėliais.

Apie Draugijos veiklos mastą galima spręsti iš Peterburgo komiteto ataskaitos, perskaitytos kunigo Juozo Laukaičio. Peterburge buvo apie 20 000 lietuvių pabėgėlių, 10 000 gaudavo pašalpas, įsteigti 4 bendrabučiai, 8 vaikų prieglaudos, kuriose globota 940 vaikų. Be to, Peterburge buvo įsteigta 12 pradinių mokyklų, kuriose mokėsi 1 150 vaikų, 6 moksleivių prieglaudos, 4 dirbtuvės, 2 valgyklos, ligoninė ir kt.¹⁴ Svarbiausi Draugijos finansavimo šaltiniai buvo kunigaikštienės Tatjanos komitetas, Pabėgėlių taryba, pačių lietuvių, ypač Amerikos lietuvių, aukos. Suvažiavime S. Šilingas pasiūlė įkurti Informacijos biurą, kuris informuotų apie lietuvių tautos siekius, bet kairiosios partijos išvelgė politinį pasiūlymo pobūdį ir balsavo prieš.

Baigęs 3 instituto kursų, V. Čarneckis 1916 m. buvo mobilizuotas į rusų kariuomenės inžinierių brigadą ir išsiųstas į Rytų frontą. Čia jis vykdė susisiekimo darbus įvairiuose fronto rajonuose iki 1918 m. liepos mėn., tačiau ir šiuo metu sugebėjo dalyvauti visuomeninėje lietuvių organizacijų veikloje. 1917 m. V. Čarneckis priklausė Česlovo Sasnausko vardo draugijai, kuriai sumokėjo 5 rublių nario mokestį¹⁵. 1917 m. vasarą Lietuvių karininkų sąjungai V. Čarneckis paaukojo 3 rublius¹⁶. 1917 m. gruodžio 2–4 dienomis jis dalyvavo lietuvių karių suvažiavime Rovno mieste Ukrainoje. Suvažiavime dalyvavo tik 22 atstovai, nes karinių dalinių vadai, gavę telegramas iš lietuvių karių komiteto pirmininko P. Briedulio, įsakydavo įsiūti

¹³ Yčas, M. *Atsiminimai. Nepriklausomybės keliais*. Kaunas, 1991, t. 3, p. 107.

¹⁴ *Ten pat*, p. 108–109.

¹⁵ Aukos Sasnausko v. d-jai. *Lietuvių balsas*. 1917, kovo 16, p. 4.

¹⁶ Lietuvių karininkų sąjungai I aukos. *Lietuvių balsas*. 1917, birželio 18, p. 4.

jas į bylas, aiškindami, kad tokios tautybės karių nėra¹⁷. Inžinerijos karo valdininkas V. Čarneckis buvo išrinktas suvažiavimo pirmininku. Suvažiavime buvo svarstomi šie klausimai: 1) dabartinis momentas ir Lietuvos politinė padėtis, 2) lietuvių kariuomenės kūrimas ir bataliono papildymas, 3) iš kariuomenės paleidžiamų lietuvių kareivių likimas ir 4) grįžimas į Lietuvą. Karininkas Pranas Briedulis atsiminimuose rašė, kad suvažiavime priimtos 5 rezoliucijos: 1) „Dabartinis momentas ir Lietuvos politikos ateitis“, 2) „Lietuvių kariuomenės klausimas“, 3) „Organizacijos klausimas“, 4) „Armijos demobilizacija“, 5) „Grįžimas Lietuvon“. Ypač įdomi pirmoji rezoliucija, kurioje apžvelgiama Lietuvos praeitis ir galutinis tikslas – nepriklausomybės siekimas:

„Suvažiavimas, pripažindamas, kad tuomet Lietuva gali augti ir plėtotis, kuomet ji bus laisva demokratiška šalis, nutarė:

- 1) Rusų valdžia privalo neatidėliojant paskelbti Lietuvą nepriklausoma valstybe etnografinėse ribose (visa Kauno gub., didesnė pusė Suvalkų gub., dalis Vilniaus gub. su Vilniaus miestu, dalis Gardino ir Kuršo gub. ir Mažoji Lietuva);
- 2) Lietuvos nepriklausomybė turi būti garantuota Taikos kongreso, kuriame būtinai privalo dalyvauti lietuvių tautos atstovai su sprendžiamu balsu <...>¹⁸.

Suvažiavime buvo išrinktas atskiros armijos lietuvių karininkų vykdomasis komitetas, kurio pirmininku tapo V. Čarneckis. 1918 m. sausio 12 d. armijos vadas atskiru įsakymu lietuvių komitetui leido formuoti batalioną. Didžiausias krūvis organizuojant lietuvių batalioną teko V. Čarneckiui, kuris buvo paskirtas I bataliono vadu, nes nebuvo nė vieno karininko. Kad nereikėtų eiti į frontą, batalionas pavadintas atskiru vilkstinės (tekste – abazo) batalionu. Į batalioną galėjo stoti tarnaujantys ir jau paleisti iš kariuomenės lietuvių kilmės kariai. Jie turėjo gauti visišką išlaikymą iki grįžimo į Lietuvą.

¹⁷ Lesčius, V. *Lietuvių karių tautinis sąjūdis Rusijoje 1917–1919 metais*. Vilnius, 1992, p. 71.

¹⁸ Briedulis, P. Mano atsiminimai. Iš Rovno lietuvių karių gyvenimo. *Karo archyvas*. Kaunas, 1928, t. 4, p. 183–184.

Buvo gautas leidimas siųsti į batalioną karius iš Pietų–Vakarų ir Rumunų fronto. V. Čarneckis įdėjo skelbimą į spaudą. Iš pradžių lietuvių bataliono padėtis buvo sunki: čia iš visos Ukrainos pradėjo važiuoti kariai, tačiau nebuvo nei patalpų, nei priemonių maistui virti. V. Čarneckiui atkakliai rūpinantis, 1918 m. sausio 26 d. buvo gautos rusų kariuomenės kareivinės, arklidės ir kiti reikalingi pastatai. Iš išformuojamų karinių dalinių buvo perimtas batalionui reikalingas turtas, maistą gaudavo iš intendantūros sandėlio. 1918 m. vasario mėn. pabaigoje batalione jau buvo apie 500 žmonių, 50 arklių ir įvairaus turto¹⁹.

Po Bresto taikos sutarties pasirašymo 1918 m. kovo 3 d. bolševikai iš Ukrainos pasitraukė, tačiau lietuvių batalionas liko. Bataliono vadui V. Čarneckiui susitarus su vokiečių vadovybe, vokiečiai lietuvių karių nelietė. Vokiečiams įsakius visiems rusų kariuomenės kariams užsidėti uniformas su antpečiais ir laipsniais, lietuvių bataliono vadovybė rado išeitį – vietinis šaltkalvis pagamino ženkliukų su vyčiu, o parduotuvėse nupirka lietuvių tautinių spalvų kaspinių. Bataliono kariai išėjo į miestą su nauja, niekam nematyta uniforma: su vyčio ženkliukais kepurėse ir tautinių spalvų kaspinais ant rankovių²⁰. Tai apsaugojo lietuvių karius nuo registracijos ir išsiuntimo į koncentracijos stovyklą. Netrukus ukrainiečiai išleido įsakymą, reikalaujanti išformuoti visas neukrainietiškas dalis, tačiau bataliono vadas parašė raštą, kuriame priminė praeityje buvusius gerus ukrainiečių ir lietuvių santykius ir prašė leisti batalionui pasilikti, kol bus galima grįžti į Lietuvą, suteikiant jam visą išlaikymą. Ukrainos karo ministras sutiko palikti lietuvių batalioną neišformuotą. Iki grįžimo į Lietuvą batalionas sutiko eiti įgulos tarnybą mieste. Lietuviai kariai saugojo sandėlius ir buvo gerbiami už darbštumą ir sąžiningumą. V. Čarneckis batalionui vadovavo iki 1918 m. gegužės mėn., tačiau, pasikeitus valdžiai Ukrainoje, buvo pareikalauta, kad batalionui vadovautų karininkas. Vadovavimą batalionui perėmė karininkas Edvardas

¹⁹ Lesčius, V. *Lietuvių karių tautinis sąjūdis Rusijoje 1917–1919 metais*. Vilnius, 1992, p. 72–73.

²⁰ *Ten pat*, p. 73–74.

Adamkavičius, o V. Čarneckis išvyko į Lietuvą. Batalione tuo metu buvo 800 kareivių ir 20 karininkų. Batalioną sudarė 4 šaulių kuopos ir viena sunkiųjų kulkosvaidžių kuopa²¹. 1918 m. vasarą daugelis bataliono karių, padedami Rovno lietuvių komiteto, sugrįžo į Lietuvą. Bataliono gyvenimas buvo sunkus, nuolat reikėjo prisitaikyti prie kintančių aplinkybių, tačiau jis sutelkė Ukrainoje ir Rusijoje vargstančius lietuvius karius, suteikė jiems šiltą pastogę, maistą, skiepijo meilę tėvynei. Kariams buvo skaitomos paskaitos iš Lietuvos istorijos, geografijos, literatūros.

Grįžęs į Lietuvą, V. Čarneckis su A. Stulginskiu organizavo ir dirbo Tremtinių ir belaisvių grąžinimo komitete Vilniuje. 1918 m. vasarą kartu su kitais iš Rusijos grįžusiais inžinieriais, architektais ir technikais jis įkūrė Lietuvos technikų draugiją, kuri siekė pradėti ruošti šaliai reikalingus amatininkus ir kvalifikuotus darbininkus, norėjo organizuoti Aukštuosius kursus su Technikos skyriumi, kol bus įkurtas universitetas. Lietuvos technikos draugijos įkūrėjai buvo inžinieriai Jonas Mašiotas, Steponas Kairys, Jurgis Čiurlys, Jonas Šimoliūnas, Kazimieras Vasiliauskas, Tadas Šulcas, Benediktas Tomaševičius, Adolfas Sruoga, Valdemaras Čarneckis, Juozas Skripkus, Valerijonas Verbickis, Stasys Eidrygevičius, Balys Sližys, Petras Pundzevičius ir Konstantinas Šakenis²². 1918 m. rugpjūčio mėn. buvo išrinkta pirmoji Lietuvos technikų draugijos taryba, kurios pirmininku tapo J. Mašiotas. Technikų draugijos nariai galvojo apie Lietuvos ateitį: svarstė apie inžinierių ruošimą Lietuvoje, apie specialiųjų mokyklų steigimą amatininkams, technikams, kursams darbininkams, rūpinosi Susisiekimo ministerijos organizavimu. Netrukus kai kurie jų, tarp jų ir V. Čarneckis, buvo pakviesti dirbti į pirmąsias Lietuvos vyriausybes.

1918 m. lapkričio 27 d. V. Čarneckis išrenkamas Valstybės Tarybos na-

²¹ Ališauskas, K. *Kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės 1918–1920*. Čikaga, 1972, t. 1, p. 28.

²² Gimbutas, J. *Jonas Šimoliūnas: inžinierius – valstybininkas – profesorius*. Chicago, 1988, p. 40–41.

riu nuo krikščionių demokratų (už jį balsavo 17 narių)²³. Ir jau gruodžio 2 d. įvykusiame 24-ajame posėdyje jis kritikavo Krašto apsaugos ministerijos darbą. Jo nuomone, neaišku, kas vadovauja Krašto apsaugos ministerijai – karo komisija ar viceministras generolas Kiprijanas Kondratavičius. Jis atkreipė dėmesį, kad generolui mažai rūpi Lietuvos nepriklausomybė, todėl pasiūlė labiau pasitikėti lietuviais karininkais, kurie neturi pakankamai kvalifikacijos ir aukštų rangų, bet yra savo Tėvynės patriotai²⁴. V. Čarneckis pagrįstai abejojo krašto apsaugos viceministro generolo K. Kondratavičiaus noru ginti Lietuvą. Šiam buvo svetimi Lietuvos interesai, o Sovietų Rusijos kariuomenei puolant jį, nesugebėjęs suorganizuoti Lietuvos kariuomenės, pasiūlė kariuomenės štabui ir Vyriausybei evakuotis į Gardiną, todėl netrukus buvo atleistas. Gruodžio 10 d. V. Čarneckis išrenkamas į Valstybės Tarybos konferencijos organizacinę komisiją. Gruodžio 14 d. Vilniuje įvykusiame pirmajame komisijos posėdyje dalyvavo S. Šilingas, V. Čarneckis, Jokūbas Šernas, Liudas Noreika, Jonas Vileišis, baltarusių atstovas Ivanas Luckevičius²⁵. Gruodžio 19 d. „Tėvynės sarge“ paskelbtas komisijos atsišaukimas „Į Lietuvos piliečius“, kuriame prašoma rinkti delegatus į konferenciją, kuri įvyks sausio 16 d. Vilniuje. Atsišaukimą pasirašė komisijos nariai, tarp jų ir žydų atstovas Jokūbas Vygodskis. V. Čarneckis pasirašė kaip komisijos sekretorius²⁶.

Ministrui Pirmininkui Augustinui Voldemarui kartu su finansų ministru Martynu Yču išvykus į Vokietiją derėtis dėl paskolos, sudaromas II Mykolo Sleževičiaus vadovaujamas Ministrų kabinetas (1918-12-26–1919-03-12), kuriame Finansų ministerijos valdytoju paskiriamas V. Čarneckis. 1919 m. sausio 2 d., traukdamasi nuo Sovietų Rusijos kariuomenės puolimo, Lietuvos Vyriausybė paliko Vilnių ir išvyko į Kauną, kuris tapo laikinąja sostine. Čia Valstybės Taryba ir Ministrų kabinetas su visomis mi-

²³ *Lietuvos valstybės tarybos protokolai 1917–1918*. Sud. A. Eidintas ir R. Lopata. Vilnius, 1991, p. 403.

²⁴ *Ten pat*, p. 429.

²⁵ Žinių žinios. Vilniaus kronika. Rengiasi prie konferencijos. *Lietuvių balsas*. 1918, gruodžio 19, p. 10.

²⁶ Į Lietuvos piliečius. *Lietuvių balsas*. 1918, gruodžio 19, p. 4.

nisterijomis turėjo tilpti buvusiuose trijų aukštų pašto rūmuose Puškino (dabar – K. Donelaičio) gatvėje. Kaune tuo metu buvo įsikūręs vokiečių okupacinės kariuomenės centras, daugybė žandarmerijos, karinių dalinių, kareivių taryba (*Soldatenrat*), todėl dauguma geresnių pastatų buvo užimti vokiečių kariuomenės. Lietuvos Vyriausybė iš pradžių neturėjo nei policijos, nei kareivių, o Vyriausybės sukviesti savanoriai kariavo su Sovietų Rusijos kariuomene. Trūko butų, dauguma Vyriausybės narių ir Lietuvos Tarybos pirmininko pareigas ėjęs S. Šilingas buvo įsikūrę Ukmergės (dabar – Savanorių) prospekte mažame lietuvių išlaikomame „Rūtos“ viešbutyje su valgykla pirmame aukšte²⁷. Kaune buvo neramu, vokiečių kareiviai buvo dezorganizuoti, plėšikavo.

Buvęs susisiekimo ministras J. Šimoliūnas prisiminimuose rašė, kaip vieną naktį, Ministrų kabinetui posėdžiaujant slaptame kambaryje, vokiečių valdžios atstovas Kaune E. Zimmerle pranešė, kad į miestą traukiniu iš Hamburgo atvyko apie 300 ginkluotų „spartakistų jūrininkų“, kurie gali užpulti, apiplėšti ir išžudyti Lietuvos Vyriausybės narius, todėl patarė jiems slėptis. J. Šimoliūnui ir Finansų ministerijos valdytojui V. Čarneckiui patikėta paslėpti Lietuvos valstybės iždą su gauta Vokietijos paskola. Ministrai iždo pinigus ir svarbesnius dokumentus susikrovė į lagaminą, išsikvietė vežiką ir apšaudomi nuvažiavo į senamiestį, kur prie Rotušės Šv. Kazimiero namuose gyveno buvęs „Ryto garso“ redaktorius kunigas Juozapas Bikinas. Kunigas nenoromis paėmė lagaminą ir pažadėjo pasaugoti vieną naktį, tačiau Vyriausybės nariai jį atsiėmė tik po trijų dienų, kai spartakistai buvo izoliuoti Šančiuose ir išgabenti atgal į Vokietiją²⁸.

1919 m. kovo 1 d. V. Čarneckis kartu su Ministru Pirmininku Mykolu Slezevičiumi ir kitais ministrais dalyvavo pasirašant sutartį su Latvija dėl 5 milijonų vokiečių markių paskolos Latvijai ir naudojimosi Liepojos uostu. Šia sutartimi Latvijos Vyriausybė pasižadėjo neribotais kiekiais priimti

²⁷ Gimbutas, J. *Jonas Šimoliūnas: inžinierius – valstybininkas – profesorius*. Chicago, 1988, p. 43–44.

²⁸ *Ten pat*, p. 47–48.

į Liepojos uostą Lietuvai siunčiamas prekes ir karo medžiaga²⁹. Tačiau dėl nesutarimų su Lietuvos Valstybės Tarybos prezidiumu M. Sleževičiaus Ministrų kabinetas 1919 m. kovo 13 d. atsistatydino.

IV M. Sleževičiaus kabinete (1919-04-15–1919-10-07) V. Čarneckis ėjo susisiekimo ministro pareigas. Susisiekimo ministerijai priklausė paštas, telegrafas ir telefonas, sausumos ir vandens keliai bei geležinkeliai, kurie iki 1919 m. vasaros vidurio priklausė vokiečių kariuomenei. Susisiekimo ministerija galėjo tvarkyti pašta, telegrafą, telefoną, sausumos ir vandens kelius, jei tai netrukdė vokiečių kariuomenei. V. Čarneckis, pakvietęs dirbti grįžusius lietuvius inžinierius, kūrė ministerijos struktūrą, organizavo reikalingas tarnybas. K. Šakenis, dirbęs Geležinkelių valdyboje, prisiminimuose rašė, kad 1919 m. gegužės mėn. iš vokiečių pavyko atgauti Kaune buvusias geležinkelių dirbtuves, kurios dirbo ne tiesioginį darbą, bet gamino baldus³⁰. Geležinkelių valdybos kūrimosi pradžioje stigo pakankamai lietuvių kalbą mokančių specialistų, kvalifikuotų geležinkelininkų ir net raštinės bei buhalterijos darbuotojų. Problema buvo ir lietuviškos terminologijos trūkumas, reikėjo sukurti garvežių, vagonų, riedmenų ir kitų geležinkelio prietaisų lietuviškus pavadinimus. 1919 m. liepos 4 d. Lietuva pasirašė sutartį su Vokietija dėl geležinkelių perdavimo ir riedmenų naudojimo, tenkinant vokiečių kariuomenės evakuacijos poreikius. Sutartį Lietuvos vardu pasirašė Ministras Pirmininkas M. Sleževičius ir susisiekimo ministras V. Čarneckis³¹. Komisija, vadovaujama inžinieriaus K. Šakenio, perėmė iš vokiečių garvežius, vagonus, depo įrenginius ir kitą inventorių. Komisijos pirmininkas prisiminė, kad visiems vokiečių perduotiems garvežiams buvo reikalingas remontas, o vagonų neatidavė, tik išnuomavo, pareikalavę ant jų padaryti užrašą „L. G. nuoma“ (Lietuvos geležinkelių nuoma)³².

1919 m. rugpjūčio mėn. pabaigoje Lenkų karinė organizacija (*Polska organizacja Wojskowa*), siekdama nuversti Lietuvos Vyriausybę, Kaune

²⁹ *Lietuvos sutartys su svetimomis valstybėmis 1919–1929*. Kaunas, 1930, t. 1, p. 3.

³⁰ *Konstantinas Šakenis iki „Vaizdų ir minčių nelaisvėje“*. Vilnius, 1997, p. 206–207.

³¹ Klimas, P. *Iš mano atsiminimų*. Vilnius, 1990, p. 233.

³² *Konstantinas Šakenis iki „Vaizdų ir minčių nelaisvėje“*. Vilnius, 1997, p. 210.

organizavo sukilimą. V. Čarneckis rugpjūčio 29 d. apie 5 val. ryto paskambino Ministrui Pirmininkui M. Sleževičiui ir pranešė gavęs žinių, kad sukilimas jau prasidėjo – kai kur aplink Kauną nukirsti telefono ir telegrafo laidai³³. M. Sleževičius įsakė karininkams suimti visus įtartinus lenkus, nors Prezidentas Antanas Smetona tam prieštaravo. Lietuviams pradėjus suėmimus, tik prasidėjęs sukilimas buvo užgniaužtas.

1919 m. pabaigoje, atsakydamas į Valstybės Tarybos narių paklausimus, kas daroma susisiekimo pagerinimo srityje, susisiekimo ministras V. Čarneckis pripažino, kad sunkiausia padėtis su geležinkeliais, kurių Lietuva tuo metu turėjo apie 500 kilometrų³⁴. Geležinkeliai daugiausia buvo naudojami Krašto apsaugos ministerijos reikmėms, nes vyko karas dėl Lietuvos nepriklausomybės, o bermontininkų kariuomenė net buvo nutraukusi susisiekimą geležinkeliu tarp Baisogalos ir Šeduvos. Garvežiai buvo blogos būklės, stigo anglies ir tepalų, todėl buvo pradėta kūrėti malkomis, teko atleisti nemažai netinkamų tarnautojų. Tarnautojai Lietuvos geležinkeliams pradėti ruošti geležinkelininkų kursuose. Ministras paaiškino, kad šiuo metu speciali komisija Paryžiuje perima garvežius, kurie yra geresni už vokiškus, todėl padėtis netrukus pagerės. Plentų padėtis, pasak ministro, geresnė, tačiau jie taip pat apleisti, nes okupacijos metu vokiečiai jų netaisė. Jis paaiškino, kad sudaryta sąmata plentų remontui, tačiau nėra lėšų. Vandens keliai yra beveik nenaudojami, nes vokiečiai išsivežė visus laivus. Greičiausiai susiorganizavo paštas, nors jį taip pat reikėjo kurti iš nieko. Buvo įsteigti kursai darbuotojams rengti ir jau išleista apie 100 specialistų. Paštas vežiojamas geležinkeliais ir arkliais, užmegzti ryšiai su visu pasauliu, išskyrus Lenkiją ir Rusiją. Telefono ryšys yra net geresnis nei tada, kai Lietuva priklausė carinei Rusijai – jau galima susisiekti su visomis apskritimis. Sparčiai plėtojamas ir telegrafas.

³³ Būtėnas, J., Mackevičius, M. *Mykolas Sleževičius: advokatas ir politikas*. Vilnius, 1995, p. 128.

³⁴ Valstybės Taryba. Ministerių kabineto atsakymas į V. Tarybos narių paklausimus. Susisiekimo ministeris V. Čarneckis. *Tauta*. 1919, gruodžio 2, p. 3.

V Ernesto Galvanausko Ministrų kabinete (1919-10-07–1920-06-19) V. Čarneckis vėl sutiko eiti susisiekimo ministro pareigas. E. Galvanauskas jam siūlė vidaus reikalų ministro portfelį, tačiau dėl jauno amžiaus ir nepatyrimo jis atsisakė šių pareigų, bet sutiko vadovauti Susisiekimo ministerijai, o Vidaus reikalų ministerijos vadovu pasiūlė gydytoją Eliziejų Draugelį³⁵. Tuo metu V. Čarneckiui buvo tik 26 metai. 1920 m. kovo 23 d. Nepriklausomybės Akto signataro Saliamono Banaičio įkurta Lietuvos laivininkystės bendrovė atidarė garlaivių liniją Jurbarkas–Kaunas: iš Jurbarko į Kauną atplaukė pirmasis bendrovės garlaivis. Vakare viešbučio „Metropolis“ salėje bendrovės valdyba surengė iškilmingą vakarienę, kurioje dalyvavo Valstybės Tarybos pirmininkas S. Šilingas, Ministras Pirmininkas E. Galvanauskas, susisiekimo ministras V. Čarneckis, krašto apsaugos viceministras Antanas Merkys. Savo kalboje V. Čarneckis pirmąjį Lietuvos laivą palygino su Nojaus arkos balandžiu, reiškiančiu laimingą laivininkystės ateitį³⁶.

1920 m. kovo 2 d. Ministrų kabinetas, o kartu ir susisiekimo ministras V. Čarneckis, pasirašė Vyriausybės atsišaukimą „Piliečiai“ dėl karo padėties panaikinimo ir Steigiamojo Seimo rinkimų. Jame piliečiai raginami aktyviai dalyvauti rinkimuose ir atsakingai balsuoti:

„Atminkite, kad ant nutiestųjų Steigiamojo Seimo pagrindų reikės statyti Lietuvos Valstybės ir jos piliečių gyvenimo rūmai. Pagrindai turi būti tokie tvirti ir taip gerai nutiesti, kad mūsų Tėvynės rūmuose būtų nepavojinga, laisva ir patogu gyventi“³⁷.

1920 m. liepos 21 d. V. Čarneckis buvo išrinktas Kauno miesto tarybos nariu, priklausė Lietuvos frakcijai³⁸. Kauno miesto taryboje jis dirbo iki 1921 m. gegužės 20 d. Atsistatydinimo pareiškime jis rašė, kad „išvažiuodamas valstybės reikalais užsienin“ negali vykdyti tarybos nario pareigų ir jų

³⁵ Galva, G. *Ernestas Galvanauskas. Politinė biografija*. Čikaga, 1982, p. 128.

³⁶ Užtupas, V. *Saliamonas Banaitis. Spaustuvininkas, kultūros veikėjas, Lietuvos Nepriklausomybės akto signataras*. Vilnius, 2002, p. 169.

³⁷ Vyriausybės atsišaukimas dėl karo padėties panaikinimo ir Steigiam. Seimo rinkimų „Piliečiai“, 1920 m. kovo 2 d. *Tauta*. 1920, kovo 5, p. 1.

³⁸ Kauno dienynas. Rinkimai į Kauno m. Tarybą. *Tauta*. 1920, liepos 30, p. 3.

atsisako³⁹. Vietoj V. Čarneckio į Kauno miesto tarybą pakviestas Matas Šalčius⁴⁰. Tuo pačiu metu V. Čarneckis buvo Lietuvos krikščionių demokratų partijos Centro komiteto nariu.

Steigiamojo Seimo narys

1920 m. balandžio 14–16 dienomis vykusiuose rinkimuose V. Čarneckis išrinktas Steigiamojo Seimo atstovu IV (Telšių) rinkimų apygardoje pagal Lietuvos krikščionių demokratų darbininkų ir ūkininkų partijos sąrašą⁴¹, priklausė krikščionių demokratų bloko Ūkininkų sąjungos frakcijai. Siekdami atstovauti ūkininkų ir darbininkų interesams ir laimėti Steigiamojo Seimo rinkimus, Krikščionių demokratų partijos lyderiai sumanė įkurti partijos padalinius – Lietuvos ūkininkų sąjungą ir Lietuvos darbo federaciją. Šis taktinis manevras pasiteisino: krikščionys demokratai laimėjo 59 balsus iš 112 ir gavo daugumą Seime.

Ūkininkų sąjungos įstatai buvo įregistruoti 1919 m. gruodžio 20 d. Sąjungos steigėjai – A. Stulginskis, Mykolas Krupavičius, Vailokaičiai ir kt. Sąjungos tikslu nurodytas žemės nuosavybės ir ūkininkų interesų gynimas ir tarpusavio pagalba: „Gerinti ūkinį dorinį ir dvasinį ūkininkų padėjimą ir jų luomo vertybės branginimą, remiantis krikščionybės dėsniais; kelti ūkininkų susipratimą ir jų luomo vertybės branginimą; palaikyti ir apsaugoti ūkio žemės nuosavybę; organizuoti žemės ūkio produktų gaminimą ir pardavimą; organizuoti kitas su žemės ūkiu susijusias šakas; pirkti reikalingą ūkiui ar amatams daiktų ir medžiagos; organizuoti kreditą“⁴². Steigiamajame Seime Ūkininkų sąjunga rūpinosi, kad žemės reforma nesugriautų didesnių ūkių; reikalavo, kad naujaku-riams būtų duodamos kuo didesnės žemės normos, pasisakė už nusavi-

³⁹ V. Čarneckio pareiškimas Kauno m. valdybai, 1921 m. gegužės 20 d. *KAA*. F. 219, ap. 1, b. 130, lap. 108.

⁴⁰ Kauno m. valdybos pirmininko J. Vileišio raštas M. Šalčiui, 1921 m. gegužės 31 d. *KAA*. F. 219, ap. 1, b. 130, lap. 109.

⁴¹ IV Telšių apygardos kandidatų sąrašas. *Lietuva*. 1920, balandžio 13, p. 1.

⁴² P. M-ys (Petras Mikšys). *Lietuvos ūkininkų sąjunga*. Kaunas, 1925, p. 8, 48.

namos žemės atlyginimą. Ji atstovavo stambiųjų ūkininkų interesams ir jai pavyko juos apginti.

V. Čarneckis priklausė Lietuvos krikščionių demokratų partijai, tačiau Steigiamajame Seime, nors ir nebuvo Ūkininkų sąjungos narys, dirbo Ūkininkų sąjungos frakcijoje. Be to, Steigiamajame Seime V. Čarneckis nuo 1920 m. gegužės 17 d. dirbo Seimo statuto projekto, nuo 1920 m. gegužės 20 d. – Ekonominėje, nuo 1920 m. liepos 5 d. – Užsienio reikalų komisijose, buvo Užsienio reikalų komisijos sekretoriumi⁴³. Užsienio reikalų komisijoje kartu su V. Čarneckiu dirbo krikščionys demokratai Juozas Purickis, buvęs Lietuvos atstovas Vokietijoje, Kazys Bizauskas ir Vladas Jurgutis.

Jau 3-iajame Seimo posėdyje 1920 m. gegužės 18 d. V. Čarneckis buvo Steigiamojo Seimo statuto projekto referentas⁴⁴. 31-ajame posėdyje 1920 m. liepos 26 d. jis referavo „Įstatymo dėl atlyginimo už vežimą privatiniais ir valdžios garlaiviais kariškių, karo krovinių ir bagažo“ projektą⁴⁵.

Seimo posėdžiuose V. Čarneckis daugiausia kalbėdavo užsienio politikos klausimais. Jo kalba būdavo aiški, paremta tikrais faktais, o ne emocijomis, logiška, kai kurie pasisakymai pasižymėjo giliomis Lietuvos istorijos žiniomis. Niekada nepolemizuodavo su oponentais. Kalbėdamas apie santykius su užsienio valstybėmis, jis gynė Lietuvos interesus ir patardavo laikytis atsargumo pasirašant sutartis.

1920 m. rugpjūčio 6 d. Seimas svarstė Lietuvos ir Tarybų Rusijos taikos sutarties ratifikavimą. V. Čarneckis išreiškė krikščionių demokratų bloko pritarimą dėl sutarties ratifikavimo. Sutartį jis pavadino Lietuvos atsiskyrimo nuo Rusijos aktu, bet taip pat kaltino Tarybų Rusijos kariuomenę, kad jos elgesys Vilniaus krašte pažeidžia kai kuriuos sutarties punktus. V. Čarneckis piktinosi, kad rusų kariuomenė jų užimtame Vilniaus krašte neleidžia Lietuvos valdžios atstovams vykdyti jiems pavestų pareigų, kuria revo-

⁴³ 1920 m. gegužės 17 d., I sesija, 2 posėdis; 1920 m. gegužės 20 d., I sesija, 4 posėdis; 1920 m. liepos 5 d., I sesija, 23 posėdis. *Steigiamojo Seimo darbai*. Kaunas, 1920–1922.

⁴⁴ 1920 m. gegužės 18 d., I sesija, 3 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

⁴⁵ 1920 m. liepos 26 d., I sesija, 31 posėdis; 1921 m. balandžio 20 d., I sesija, 82 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

liucinius komitetus, vykdo šmeižikišką agitaciją prieš Lietuvos Steigiamąjį Seimą, Vyriausybę, kariuomenę, uždarinėja lietuvių laikraščius, areštuoja Lietuvos piliečius, plėšia jų turtą, o Tarybų Rusijos valdžia kaltę verčia Vilnių okupavusios kariuomenės vadovybei. Taip pat politikas apgailastavo, kad sutartyje neminimas Lietuvai priklausančio dalies Rusijos valstybės turto – aukso fondo, karo laivyno, ginklų, pasiuntinybių turto užsienyje – gražinimas, per mažai atlyginama karo nuostolių⁴⁶. V. Čarneckis, nuodugnai išnagrinėjęs sutarties tekstą, pripažino, kad rusai pasirašė sutartį tik todėl, kad jiems reikalinga taika, nes ekonominis gyvenimas Rusijoje suiręs, o ryšiams su Vakarais palaikyti rusai patogiomis sąlygomis gauna tranzitą per Lietuvą. Nors sutartyje jis matė daug netobulumų, vis dėlto krikščionių demokratų vardu prašė sutartį ratifikuoti.

Steigiamojo Seimo laikotarpiu Lietuvai užsienio politikos srityje teko patirti ir skaudžių nusivylimų. Ypač daug nemalonumų pridarė imperialistinė Lenkijos politika. Tarpininkaujant Antantės valstybėms, Lietuva ir Lenkija sutiko sėsti prie derybų stalo. Kalvarijoje ir Suvalkuose vykusių derybų su Lenkija Lietuvos delegacijų sudėtyje buvo ir Seimo krikščionių demokratų bloko atstovas V. Čarneckis. Derybos Kalvarijoje buvo nesėkmingos, tačiau Lenkija inicijavo derybas su Lietuva Suvalkuose. Ji norėjo užmigdyti Tautų Sąjungos budrumą ir laimėti laiko, reikalingo Vilniui užimti. Lenkija nesustabdė karo veiksmų derybų metu ir laikėsi kaltinimų taktikos. Derybas išgelbėjo spalio 4 d. į Suvalkus atvykusi Tautų Sąjungos Kontrolės komisija. Ji pareikalavo, kad abi pusės tuoj pat sustabdytų karo veiksmus. Lenkijos delegacija šį kartą sutiko tai padaryti. Spaudžiant Kontrolės komisijai, spalio 7 d. Suvalkuose buvo pasirašyta sutartis, nustačiusi naują demarkacijos liniją. Jau pasirašius sutartį sužinota, kad Lenkijos kariuomenė pradėjo naują puolimą Lydos–Vilniaus kryptimi. Lietuvos delegacija Tautų Sąjungos Kontrolės komisijai įteikė protestą prieš Lenkijos kariuomenės veiksmus. Užsienio reikalų viceministras P. Klimas dar spalio 5 d. Lietuvos delegacijai pranešė, kad dalis Lenkijos kariuomenės pasiskelbs

⁴⁶ 1920 m. rugpjūčio 6 d., I sesija, 36 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

maištininkais ir užims Vilnių, o vėliau nuvers ir „Kauno valdžią“⁴⁷. Ši informacija buvo panaudota derybose, bet nesustabdė Lenkijos kariuomenės. Delegacijos paliko Suvalkus spalio 8 d., o Kontrolės komisija, lydima Seimo nario V. Čarneckio, išvyko į Vilnių.

Liucijaus Želigovskio kariuomenei okupavus Vilnių, spalio 9 d. Steigiamajame Seime buvo sušauktas jungtinis Seniūnų sueigos, Užsienio, Krašto apsaugos, Finansų ir biudžeto komisijų posėdis, dalyvaujant Vyriausybės ir Vyriausiojo Lietuvos gynimo komiteto atstovams, kuriame buvo svarstoma susidariusi padėtis⁴⁸. Po išsamių pranešimų Seimo Užsienio reikalų, Krašto apsaugos ir Finansų komisijoms buvo duoti nurodymai ištirti padėtį savo srityse ir pasiūlyti projektus. Spalio 10 ir 11 d. šios komisijos ir kai kurie Seimo nariai dirbo pavestą darbą: Krašto apsaugos komisija svarstė būdus, kaip greičiau suorganizuoti ir karui su Lenkija parengti daugiau kariuomenės, Finansų ir biudžeto komisija ieškojo reikalingų pinigų šaltinių, o Užsienio reikalų komisija, kuriai priklausė ir V. Čarneckis, rūpinosi diplomatine akcija. Visos komisijos dirbo palaikydamos ryšius su atitinkamų ministerijų atstovais. Spalio 11 d. vakare vėl buvo sušauktas Seniūnų sueigos, Užsienio reikalų, Krašto apsaugos ir Finansų ir biudžeto komisijų posėdis, dalyvaujant Vyriausybės atstovams ir pirmininkaujant Seimo Pirmininkui A. Stulginskiui. Pranešimą skaitė Ministras Pirmininkas Kazys Grinius, papildomų žinių suteikė krašto apsaugos ministras pulkininkas Konstantinas Žukas, vidaus reikalų ministras Rapolas Skipitis, švietimo ministras Kazys Bizauskas ir Suvalkuose derybose su Lenkijos delegacija dalyvavęs V. Čarneckis. Buvo priimta rezoliucija dėl tolesnio darbo, tačiau ji nebuvo skelbiama.

Lapkričio 15 d. Ženevoje prasidėjo visuotinis Tautų Sąjungos narių susirinkimas, į kurį vėl buvo pasiūsti A. Voldemaras ir Seimo atstovas V. Čarneckis. Mažasis Seimas buvo paruošęs delegacijai instrukcijas, bet delegacijos pirmininkas A. Voldemaras jų nesilaikė. Seimo Užsienio reikalų

⁴⁷ Skirius J. *Lietuvių visuomenininkas ir diplomatas Bronius Kazys Balutis*. Vilnius, 2001, p. 195–196.

⁴⁸ Steigiamasis Seimas ir nauja lenkų okupacija. *Lietuva*. 1920, spalio 14, p. 1.

komisija norėjo, kad į Ženevą vyktų 6 asmenų delegacija, tačiau A. Voldemaras griežtai tam prieštaravo, aiškindamas, kad jam patarėjų nereikia⁴⁹. 1920 m. lapkričio 20 d. J. Purickis jam pasiuntė telegramą, kad į šiaurę nuo Bastūnų plebiscito reikėtų nepripažinti, vadinasi, plebiscitas neturi būti vykdomas Vilniaus srityje, nes Lietuva negali rizikuoti sostine. Taip pat padėti delegacijai J. Purickis pasiuntė viceministrą P. Klimą ir Tomą Naruševičių, kurie išsiaiškino, kad Tautų Sąjunga nieko nežino apie Lietuvos siekius, nes A. Voldemaras neinformavo jos apie Lietuvos požiūrį į plebiscitą. Pasirodo, Lenkija buvo pateikusi plebiscito projektą, o Lietuvos atstovas A. Voldemaras nepamino jokių konkrečių Lietuvos siekių. Tautų Sąjungos pareigūnai suprato, kad Lietuva su viskuo sutinka, todėl nustebo sužinoję, kad Lietuva nenori plebiscito Vilniaus srityje⁵⁰. Paaiškėjus, kad Lietuvai nepavyks išvengti plebiscito Vilniaus srityje, pradėta svarstyti, kaip jo iš viso atsisakyti. Duodamas interviu krikščionių demokratų laikraščio „Laisvė“ korespondentui V. Čarneckis pripažino, kad Lietuvai būtų geriau nedaryti plebiscito, tačiau sutikimas jau duotas. Į korespondento klausimą, ar yra vilties, kad Tautų Sąjunga teisingai išspręs Lietuvos ir Lenkijos bylą, delegacijos narys atsakė, kad Tautų Sąjungoje yra skirtingų nuomonių: vieni laikosi „senovės idealų“, t. y. palaiko Lenkijos pretenzijas, o kiti siekia problemas spręsti vadovaudamiesi teisingumo dėsniu⁵¹. Jis aiškino, kad Lenkija siekia tapti didžiąja valstybe ir stengiasi sudaryti tokį įvaizdį, nors turi nemažai vidinių problemų.

Nepaisant Lietuvos pastangų, Antantės valstybių ministrų pirmininkų konferencija Paryžiuje 1921 m. sausio 26 d. nutarė pripažinti *de jure* Estiją ir Latviją, o Lietuvos pripažinimą atidėjo „dėl Rytų–Pietų sienų klausimo“. Tai buvo skaudus smūgis jauniems Lietuvos politikams. Kalbėdamas apie šį įvykį V. Čarneckis pabrėžė: „Nepripažinimas mūsų *de jure*, <...> nėra tai

⁴⁹ Steigiamojo Seimo LSLDP ir LVS frakcijų bloko protokolas, 1920 m. lapkričio 17 d. *Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos Rankraščių skyrius*. F. 199–22, lap. 103–104.

⁵⁰ Vilkelis, G. *Lietuvos ir Lenkijos santykiai Tautų Sąjungoje*. Vilnius, 2006, p. 82–84.

⁵¹ Klausimas užsėtęsė (iš pasikalbėjimo su delegacijos prie T. S. nariu p. V. Čarneckiu). *Laisvė*. 1920, gruodžio 12, p. 1.

svarbi formulybė, svarbiausia yra, kad pati tauta būtų subrendusi tai nepriklausomybei, kad ji savo dvasioj būtų nepriklausoma⁵². Viena iš šio įvykio priežasčių jis įvardijo Vyriausybės klaidas, pirmiausia – valstybės veido neaiškumą. Ūkininkų sąjungos frakcijos atstovas V. Čarneckis patarė ieškoti Lietuvos politikų kaltės dėl valstybės nepripažinimo. Pasak jo, pirmiausia – neaiški užsienio politika, laviravimas ir pasyvumas. Jis siūlė aiškiai pasakyti, kas yra Lietuvos draugai, o kas – priešai. Jis aiškino, kad Vakarų Europos valstybės bijo iš Rytų Europos ateinančio komunizmo, kad „tos ligos nepraslinktų į Vakarų ir nesukeltų pasaulio pasaulinio gaisro“, todėl Lietuvos pareiga – padaryti „užtvanką nuo Rytų į Vakarų“⁵³. Jo nuomone, komunizmas Lietuvai yra dvigubai pavojingas, nes jai tektų pirmas smūgis, todėl patarė sustiprinti santykius su Anglija pasirašant ekonomines sutartis.

Nesulaukusi pripažinimo iš didžiųjų valstybių, Lietuva nukreipė dėmesį į kaimynines šalis. 1921 m. vasario mėn. pabaigoje Steigiamasis Seimas pasiuntė delegaciją į Estiją dalyvauti pripažinimo *de jure* ir nepriklausomybės 3 metų šventėje. Delegacijai vadovavo Užsienio reikalų komisijos pirmininkas liaudininkas M. Sleževičius, nariai – krikščionių demokratų bloko atstovas V. Čarneckis, Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos narys Stasys Digrys ir Žydų frakcijos narys Ozeras Finkelšteinas⁵⁴. Į Taliną Seimo delegacija atvyko vasario 23 d. Čia juos sutiko Lietuvos atstovas Estijoje Vytautas Gylis ir nusivežė į Lietuvos pasiuntinybę. V. Čarneckis, aprašydamas kelionės įspūdžius laikraštyje „Laisvė“, rašė, kad Estijos vadovai nežinojo Lietuvos delegacijos atvykimo laiko, o V. Gylis apie jos atvykimą buvo informuotas tik traukiniui atvykus į Taliną. Tačiau Estijos užsienio reikalų ministerijos atstovas, atvykęs į Lietuvos pasiuntinybę, atsiprašė Lietuvos delegacijos narių, kad nesutiko stotyje, ir apgailėstaudamas, kad viešbučiuose nėra vietų, pranešė, kad jiems paruošti butai pas privačius asmenis. V. Čarneckį apgyvendino pas karo gydytoją generolą Lacisoną. Buto šeimininkas Lietuvos atstovui parodė trijų Peterburgo Karo akademijos studentų

⁵² 1921 m. vasario 4 d., I sesija, 60 posėdis. SSD. Kaunas, 1920–1922.

⁵³ *Ten pat.*

⁵⁴ Delegacija į Estoniją. *Laisvė*. 1921, vasario 23, p. 1.

nuotrauką, kurioje V. Čarneckis pažino Lietuvos kariuomenės Karo sanitarijos viršininką generolą Vladą Nagevičių. Estijos generolas pareiškė, kad ta nuotrauka jam simbolizuoja artimą estų, latvių ir lietuvių tautų sąjungą. Pasirodo, visi trys buvę draugai, tapę generolais, savo šalyse dirba Karo sanitarijos viršininkais.

Lietuvos delegacija susitiko su Estijos užsienio reikalų ministru Antsu Piipu, Ministru Pirmininku Konstantinu Petsu ir parlamento Pirmininku Strandmanu⁵⁵. Susitikimų metu V. Čarneckis pamatė, kad Estijoje ir Suomijoje nuolat skleidžiama Lenkijos propaganda apie Lietuvos „vokišką orientaciją, broliavimąsi su bolševikais ir parsiavimą žydams“ yra paveikusi šių šalių valdžios atstovus. Lietuvos pasiuntinys vienas buvo nepajėgus atremti šių šmeižtų, todėl Lietuvos delegacijos vizitas turėjo didelę reikšmę⁵⁶. Vakare delegacijos nariai dalyvavo koncerte, vėliau – iškilmingame priėmime Tautos namuose. Asmeniškai kalbėdamasis su aukštu Estijos valdžios atstovu V. Čarneckis sužinojo, kad kitą dieną Estija pripažins Lietuvą *de jure*. Taip ir įvyko. Kitą dieną Estijos Prezidentas ir užsienio reikalų ministras Lietuvos delegacijai oficialiai pranešė, kad Estija pripažino Lietuvą *de jure*. Po vizito į Estiją V. Čarneckis padarė išvadą, kad Estijos politika yra nukreipta į artimesnį bendradarbiavimą su Suomija ir Latvija, Lietuvą paliekant antroje vietoje, tačiau jis vylėsi, kad po Lietuvos delegacijos vizito santykiai su Estija pagerės. Vasario 25 d. Lietuvos delegacija traukiniu išvyko iš Estijos į Latviją.

Rygoje Lietuvos delegaciją pasitiko pasiuntinys Dovas Zaunius. V. Čarneckis atkreipė dėmesį, kad mieste visos iškabos daugiausia latvių kalba, mažai kur galima pamatyti rusišką iškabą. Gerą įspūdį jam paliko tvarkingi, pasitempę ir mandagūs policininkai. Savo rezidencijoje pilyje Ministras Pirmininkas Karlis Ulmanis surengė didelį priėmimą, kuriame dalyvavo Latvijos Steigiamojo Seimo ir Vyriausybės nariai, draugijų pirmininkai ir miestų apskričių atstovai. Priėmime V. Čarneckis turėjo daug galimybių pasikalbėti su Latvijos Vyriausybės ir Seimo nariais politinėmis temomis

⁵⁵ Čarneckis, V. Pas mūsų kaimynus. *Laisvė*. 1921, kovo 10, p. 2.

⁵⁶ Čarneckis, V. Pas mūsų kaimynus. *Laisvė*. 1921, kovo 22, p. 2.

ir patyrė, kad Latvijos vadovai, nepaisydami neišspręsto Lietuvos ir Latvijos sienų klausimo, yra palankesni Lietuvos, o ne Estijos politikai. V. Čarneckio nuomone, latviai galutinai nusisuko nuo lenkų ir linksta į lietuvių pusę⁵⁷. Latvijos politikai kalbėjo, kad reikia sukurti Baltijos valstybių sąjungą iš 2–3 šalių, o kitos prisijungs vėliau. Seimo narys rašė, kad Latvijos vadovai, prieš pripažindami Lietuvą *de jure*, klausė Antantės valstybių nuomonės: Italija sveikino tokį Latvijos žingsnį, Prancūzija neprieštaravo, o Didžioji Britanija paliko šį klausimą spręsti patiems latviams. Kitą dieną Lietuvos delegacijos pirmininkas aplankė su vizitu Latvijos užsienio reikalų ministrą Zigfridą Mejerovicą, Ministrą Pirmininką K. Ulmanį ir Seimo Pirmininką Janį Čakstę. Vakare delegacija apsilankė operoje, o po spektaklio vėl vakarą grįžo į Kauną. 1921 m. kovo 3 d. užsienio reikalų ministras J. Purickis pranešė Seimui apie tai, kad Estija pripažino Lietuvą *de jure*⁵⁸.

Ruošiantis deryboms su Lenkija Briuselyje, Lietuvos delegacijos taktika buvo aptarta 1921 m. balandžio 20 d. Seimo posėdyje⁵⁹. Užsienio reikalų ministras J. Purickis perskaitė nepaprastąjį pranešimą, norėdamas išsklaidyti neteisingus gandus. J. Purickis nurodė, kad Lenkijai siūlys laisvą tranzitą ir išėjimą prie jūros, ekonominius santykius lygiais pagrindais, sutiks kartu su ja įeiti į Baltijos valstybių sąjungą. Jo nuomone, sprendžiant dėl teritorijos reikia laikytis sutarties su Rusija sienų, Rytų Lietuvai pažadėti autonomiją, bet tai – jau Lietuvos vidaus klausimas⁶⁰.

Seimo nariai diskutavo apie pažadus Lenkijai, derybų taktiką. Bendrų diskusijų metu V. Čarneckis kalbėjo krikščionių demokratų bloko vardu. Padaręs plačią apžvalgą nuo XIV amžiaus iki šio momento, patarė derybų delegacijai nesidėrėti su lenkais tiesiogiai, o tik per Tautų Sąjungą ir Santarvės valstybes. Pirmiausia jis pasiūlė iškelti sąlygą restauruoti Suvalkų sutartį, paskui paaiškino, kad negalima žadėti Lenkijai, kad Lietuva duos kokių nors teisių Rytų Lietuvos gyventojams, nes tokiu būdu Lietuvos poli-

⁵⁷ Čarneckis, V. Pas mūsų kaimynus. *Laisvė*. 1921, kovo 23, p. 2.

⁵⁸ 1921 m. kovo 3 d., I sesija, 68 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

⁵⁹ 1921 m. balandžio 20 d., I sesija, 82 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

⁶⁰ 1921 m. balandžio 20 d., I sesija, 82 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

tika patektų į Lenkijos politikos orbitą. Taip pat V. Čarneckis paminėjo, kad taika Lietuvai neturi kainuoti pernelyg brangiai ir už Lenkijos kariuomenės atitraukimą iš Lietuvos teritorijos neturi būti mokamos kompensacijos: „Už pagrobtus daiktus negali būti kalbos apie kompensaciją“. Pasisakymo pabaigoje V. Čarneckis svarstė, ar Lietuva privalo laikytis griežtos ir griežtai aklos, ar nuolaidžios, bet apgalvotos ir tvirtos taktikos. Krikščionių demokratų nuomone, antras būdas yra tinkamesnis, nes tokia taktika visuomet Lietuvai atnešdavo palankių rezultatų. Jis aiškino, kad griežta taktika gali turėti katastrofiškų pasekmių, o sprendžiant valstybės likimo klausimą rizikuoti negalima, reikia eiti tvirtu ir apgalvotu keliu.

Faktas, kad krikščionių demokratų blokas patikėjo nuomonę tokiu svarbiu klausimu pareikšti V. Čarneckiui, rodo, kad jis turėjo autoritetą kaip užsienio politikos žinovas.

Aktyvus Lietuvos ir Estijos politikų bendradarbiavimas tęsėsi visus metus. 1921 m. gegužės 1 d. užsienio reikalų ministras J. Purickis ir Seimo nariai L. Natkevičius ir V. Čarneckis dalyvavo Latvijos Seimo metinių sukaustuvių šventėje Rygoje⁶¹. Jie apsilankė iškilmingame Latvijos Seimo posėdyje, įteikė Lietuvos Steigiamojo Seimo pasveikinimą lietuvių ir latvių kalbomis. Vakare Lietuvos delegacija buvo pakviesta į operą, o vėliau – vakarienės pas Latvijos Seimo Pirmininką J. Čakstę. Čia dalyvavo Latvijos Seimo prezidiumas, frakcijų lyderiai ir Ministrų kabineto nariai. Privačiuose pokalbiuose buvo paliesti Lietuvos ir Latvijos santykiai. Pranešime frakcijai L. Natkevičius teigė, kad daugiausia kalbėjosi ekonominiais klausimais, vengdami politikos. Latvijos partijų atstovai buvo atsargūs ir laukė Briuselio derybų rezultatų. Latvijos socialdemokratai priėmė rezoliuciją, kad reikia siekti Latvijos, Estijos, Suomijos ir Lietuvos sąjungos sudarymo⁶². Gegužės 6 d. priėmimą surengė Lietuvos atstovas Latvijoje D. Zaunius. Jame dalyvavo Lietuvos delegacija, visi Latvijos ministrai ir svarbesnių Seimo frakcijų atstovai.

⁶¹ Derybos Rygoje. *Tėvynės sargas*. 1921, gegužės 14, p. 215.

⁶² Steigiamojo Seimo LSLDP ir LVS frakcijų bloko posėdžio protokolas, 1921 m. gegužės 11 d. *Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos Rankraščių skyrius*. F. 199–22, lap. 251.

D. Zaunius, Z. Mejerovicas, A. Petrevičius, J. Purickis kalbėjo apie Baltijos šalių vienybę. V. Čarneckis nurodė, kad reikalinga ne tik ekonominė ir politinė sąjunga, bet ir kultūriniai ryšiai⁶³.

Pasirodo, gegužės 14 d. Lietuva ir Latvija pasirašė slaptą protokolą, kuriame pažymėta, kad reikia siekti visų Baltijos valstybių sąjungos su Suomija ir Lenkija, bet, kadangi nei Lietuvai, nei Latvijai tuo metu karinė konvencija su Lenkija nebuvo priimtina, pirmiausia turi būti sudaryta Lietuvos, Latvijos ir Estijos sąjunga⁶⁴. Be minėto protokolo, J. Purickis ir Z. Mejerovicas pasirašė konvencijas dėl sienos ir piliečių teisių, kurios buvo ratifikuotos 1921 m. liepos 9 d. vykusiame 117-ajame Steigiamojo Seimo posėdyje⁶⁵.

1921 m. gegužės 8 d. užsienio reikalų ministras J. Purickis, Seimo nariai V. Čarneckis ir L. Natkevičius iš Rygos nuvyko į Taliną, kur susitiko su užsienio reikalų ministru A. Piipu ir Ministru Pirmininku K. Petsu⁶⁶. Priėmimuose buvo reiškiamas pritarimas Baltijos valstybių sąjungos idėjai. Lietuvos Vyriausybė ir Seimas tikėjosi, kad Baltijos valstybių sąjungos sukūrimas padės Lietuvai „atsikratyti“ Hymanso projekto. Tokios viltys turėjo pagrindo, nes Latvija aktyviai palaikė Lietuvą, dėl savo saugumo bijodama didesnio Lenkijos įsigalėjimo, tačiau Estija ir Suomija nenorėjo gadinti santykių su Lenkija⁶⁷.

Būdamas Steigiamojo Seimo nariu, V. Čarneckis daugiausia dirbo diplomatinėse delegacijose, tačiau jis rengė ir kai kurių įstatymų projektus. 72-ajame posėdyje 1921 m. kovo 15 d. V. Čarneckis parengė ir įteikė Seimui „Informacijos biuro įstaigos projektą“⁶⁸. 1921 m. balandžio 8 d. Seimo posėdyje jis įteikė paklausimą Ministrų kabinetui, ar jis žino apie vokiečių lėktuvo pasirodymą tarp Kauno ir Dancigo kovo 10 d. ir vienos vokiečių firmos pažadus organizuoti nuolatinis lėktuvų skrydžius tarp Berlyno ir

⁶³ Kelionė į Latvių ir Estus. *Lietuva*. 1921, gegužės 22, p. 2.

⁶⁴ Butkus, Z. *Lietuvos ir Latvijos santykiai 1919–1929 metais*. Vilnius, 1993, p. 62–63.

⁶⁵ 1921 m. liepos 9 d., I sesija, 117 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

⁶⁶ Kelionė į Latvių ir Estus. *Lietuva*. 1921, gegužės 24, p. 2.

⁶⁷ Butkus, Z. *Lietuvos ir Latvijos santykiai 1919–1929 metais*. Vilnius, 1993, p. 70–71.

⁶⁸ 1921 m. kovo 15 d., I sesija, 72 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

Maskvos per Kauną⁶⁹. Į paklausimą atsakė Susisiekimo ministerijos atstovas Benediktas Tomaševičius, kuris pranešė, kad Vokietija paprašė leisti atlikti bandomąjį skrydį. Pasitarus su Užsienio reikalų ministerija, leidimas buvo duotas. Jis informavo, kad įvairios Vokietijos firmos siūlo per Kauną gabenti paštaž lėktuvais tarp Vokietijos ir Sovietų Rusijos, tačiau sutartis dar nepasirašyta, renkami pasiūlymai.

Dirbdamas Seimo Ekonominėje komisijoje V. Čarneckis prisidėjo prie Lietuvos piniginių vienetų įvedimo įstatymo projekto rengimo. 1922 m. rugpjūčio 1 d. Steigiamajam Seimui priėmus Konstituciją, krikščionių demokratų bloko pasitarime Mykolas Krupavičius, V. Čarneckis ir Aleksandras Stulginskis buvo pasiūlyti kandidatais į Lietuvos Respublikos Prezidentus. V. Čarneckis atsisakė, motyvuodamas nepasirengimu aukštomis pareigoms⁷⁰. M. Krupavičius taip pat atsisakė, Prezidentu tapo A. Stulginskis.

1921 m. balandžio 15 d. V. Čarneckis tapo Lietuvos atstovu Vašingtone. Iš Steigiamojo Seimo jis oficialiai pasitraukė 1921 m. lapkričio 4 d. Diplomatas buvo kandidatu rinkimuose į I Seimą IV (Telšių) rinkimų apygardoje Lietuvos krikščionių demokratų partijos, Lietuvių katalikių moterų, pavaršarinių ir „Blaivybės“ draugijų sąrašė⁷¹, tačiau į I Seimą nepateko.

Išvados

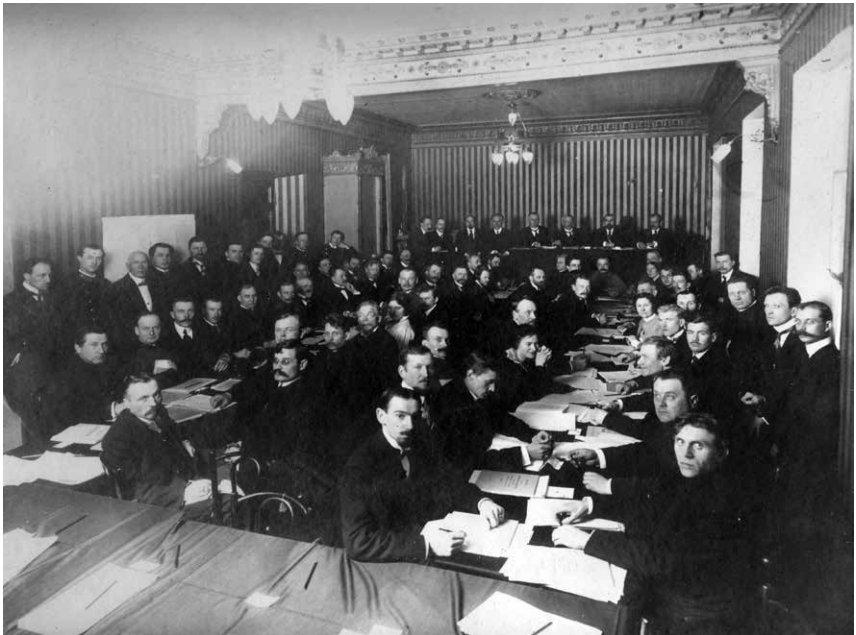
1. Valdemaro Vytauto Čarneckio asmenybės formavimuisi, organizacinių gebėjimų ugdymui didelės įtakos turėjo slapta lietuvių veikla Suvalkų gimnazijoje ir darbas Lietuvių draugijos nukentėjusiems dėl karo šelpti komitetuose.
2. V. Čarneckis buvo vienas iš Krikščionių demokratų partijos lyderių, nes būdamas vos 25 metų tapo Valstybės Tarybos, vėliau – pirmųjų vyriausybių nariu.

⁶⁹ 1921 m. balandžio 8 d., I sesija, 78 posėdis. *SSD*. Kaunas, 1920–1922.

⁷⁰ Stulginskis, A. *Atsiminimai*. Čikaga, 1980, p. 19–20.

⁷¹ 3 Nr. Rinkimų į Seimą IV (Telšių) apygardoje. *Vienybė*. 1923, balandžio 26, p. 131.

3. Steigiamajame Seime V. Čarneckiui ne kartą teko pareikšti krikščionių demokratų bloko nuomonę užsienio politikos klausimais, todėl galima teigti, kad jis kartu su J. Purickiu formavo krikščionių demokratų poziciją užsienio politikoje.
4. Dalyvaudamas Lietuvos diplomatinių delegacijų veikloje, V. Čarneckis įgijo diplomatinio darbo patirties ir daug padėjo besiformuojančiai Užsienio reikalų ministerijai.
5. V. Čarneckis atsisakė Seimo nario mandato ir perėjo dirbti į diplomatinę tarnybą, nes tuo metu Lietuvos valstybei stigo išsilavinusių ir diplomatinį darbą galinčių dirbti žmonių.

Fotonuotraukoje: V. Čarneckis (priekyje, 5-oje eilėje iš kairės) lietuvių organizacijų atstovų suvažiavime, skirtame karo pabėgėlių šelpimo reikalams. Peterburgas, 1916 m. vasario 23 d. (iš KTU muziejaus fondų)

VALDEMARAS VYTAUTAS ČARNECKIS: THE WAY TO THE CONSTITUENT SEIMAS AND THE START OF DIPLOMATIC WORK

AUDRONĖ VEILENTIENĖ

Summary

Keywords: Valdemaras Vytautas Čarneckis; Minister of Communication; Constituent Seimas; delegation; diplomatic activities.

The article analyses beginnings of political and diplomatic activity of Valdemaras Vytautas Čarneckis – the member of State Council, the Minister of Finance and Communication, the member of Constituent Seimas, and the longtime diplomat and the Minister of Foreign Affairs. The future diplomat gained his first experience of organizational work in the committees of the Lithuanian Society to Aid War Victims, later – in the Russian army, where

he rallied the Lithuanian soldiers for return to Lithuania. As the member of the State Council and the first Governments, he actively contributed to the development of the country. V. Čarneckis worked in the Foreign Affairs and Economy Committees in the Constituent Seimas. He as well participated in the negotiations with Poland in Kalvarija and Suvalkai and was included into the composition of the diplomatic delegations to Latvia and Estonia.

Įteikta 2012 m. lapkričio 19 d.